

YAPAY ZEKÂ VE İNSAN ALGISININ KESİşİMİNDE MUHASEBE HATA VE HİLELERİ: CHATGPT ÜZERİNE BİR ARAřTIRMA¹

ACCOUNTING ERRORS AND FRAUDS AT THE INTERSECTION OF ARTIFICIAL AND HUMAN PERCEPTION: A STUDY ON CHATGPT

Dilek KÜÇÜK^{ID*} Aybüke şİMŞEK SAĞLIK^{ID**}

Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 13.05.2025
Kabul Tarihi: 30.09.2025

Öz

Muhasebe bilgi sistemlerinde üretilen bilgilerde bazen hata ve hileler olabilmektedir. Bu hata ve hilelerin günümüzde klasik yöntemlerle tespit edilmesi mümkün olmayabilir. Yapay zekânın muhasebe alanını yeniden biçimlendirmesi beklenmektedir. Çalışmanın amacı, yapay zekâ ChatGPT ‘nin muhasebe hata ve hile algısını ortaya çıkarmaktır. Amaç doğrultusunda; yapay zekâ, muhasebe hata ve hileleri konuları ve geçmiş literatürde meslek mensuplarının muhasebe hata ve hileler konusundaki algı düzeylerini ölçen çalışmalar teorik olarak incelenmiştir. Çalışmada nicel ve nitel yöntem beraber kullanılmıştır. ChatGPT’ye yönelik, ankete dayalı bir araştırma yapılmıştır. Sonuç olarak; ChatGPT’nin anket sorularına verdiği yanıtların, muhasebe meslek mensuplarının hata ve hilelere ilişkin tutumlarıyla genel olarak örtüştüğü görülmüştür. Araştırma bulgularından, hileli işlemler genellikle belgeye dayanmayan ya da sahte belgelerle gerçekleştirilen kayıt dışı faaliyetler aracılığıyla yapıldığı; bu tür usulsüz uygulamalarda mükelleflerin etkili bir rol oynadığı anlaşılmıştır. Ayrıca ChatGPT, literatürdeki bazı çalışmaların aksine, muhasebe hatalarının mevzuatın sürekli değişmesinden değil, bu değişikliklerin güncel olarak takip edilmemesinden kaynaklanabileceği görüşünü bildirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hata, Hile, ChatGPT, Yapay Zekâ

JEL Sınıflaması: M40, M41, M42

Abstract

Errors and fraud may occasionally occur in the information produced by accounting information systems. In today’s context, detecting such errors and fraud through traditional methods may not always be feasible. It is anticipated that artificial intelligence will reshape the field of accounting. The primary aim of this study is to explore the perception of accounting errors and fraud through the lens of artificial intelligence, specifically ChatGPT. In line with this objective, theoretical evaluations were conducted on artificial intelligence, accounting errors and fraud, as well as previous literature measuring the perception levels of accounting professionals regarding such issues. The study employed both quantitative and qualitative methods. A survey-based research design was implemented to assess ChatGPT’s responses. The findings reveal that ChatGPT’s responses to the survey questions largely align with the attitudes of accounting professionals concerning accounting errors and fraud. It was observed that fraudulent activities are typically carried out through undocumented or fictitious documents, often involving off-the-record transactions, and that taxpayers play an influential role in such irregularities. Moreover, contrary to certain studies in the literature, ChatGPT posited that accounting errors may not necessarily stem from frequent regulatory changes, but rather from the failure to stay updated with these changes.

Keywords: Error, Fraud, ChatGPT, Artificial Intelligence

JEL Classification: M40, M41, M42

¹ **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2025; 10(3) , 365 - 378 / DOI: 10.29106/fesa.1697409

* Öğr. Gör. Dr., Harran Üniversitesi Akçakale MYO, dkucuk@harran.edu.tr, Şanlıurfa – TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-4047-6276

** Arş. Gör. Dr., Kocaeli Üniversitesi İşletme Fakültesi, aybuke.simsek@kocaeli.edu.tr, Kocaeli – TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-9689-8457

Giriş

Muhasebe kayıtlarındaki güvenilirlik, doğruluk ve şeffaflık finansal sistemin istikrarı ve şişletmelerin sürdürülebilirliği için büyük öneme sahiptir. Bu sebeple, finansal raporlama sürecinde ortaya çıkabilecek hata ve hileler ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Her yıl manuel finansal raporlama hatalarının şişletmelere milyarlarca liraya mal olduğu belirtilmektedir. Önemsenmeyen bir kayıt hatası bile finansal tabloların yanlış beyanına, yatırımcıların yanlış yönlendirilmesine veya vergi cezasına sebep olabilmektedir. Öte yandan, muhasebe hileleri, şişletmeleri iflasa sürükleyen skandallara yol açabilir ve yatırımcı güvenini ciddi şekilde sarsarak finansal piyasaların sağlıklı işleyişini tehdit edebilir. Hileli uygulamaların ortaya çıkması, geçmişte yaşanmış büyük boyuttaki finansal sahtekârlık vakaları incelendiğinde hem genel ekonomi hem de ilgili şişletme üzerinde yıkıcı bir etkiye neden olabileceği için önemlidir.

Son yıllarda yapay zekâ alanındaki hızlı ilerlemeler, muhasebe alanında köklü değişim potansiyeli oluşturmuştur. ChatGPT, geleneksel yöntemlerden öte karmaşık metinleri anlayıp özetleyebilme, sorulan sorulara bağlamsal uygunlukta yanıtlar verme gibi özelliklere sahiptir. Bunun muhasebe süreçlerinde otomasyon ve verimliliği artırması beklenmektedir. Örneğin; yapay zekâ tabanlı otomasyon, düzenli yapılan muhasebe görevlerini üstlenerek insan kaynaklı hata riskini azaltabilir. Ayrıca dijital sistemlerin; hesaplama ve veri girişi gibi işlemlerde, insan hatalarını minimuma indirerek finansal verilerin doğruluğunu artıracakı üzerinde durulmaktadır. ChatGPT'nin, çok sayıda finansal raporu veya belgeyi hızlıca analiz edip özetleyebileceği, standartlar ve mevzuata ilişkin sorulan soruları anında cevaplayabileceği ve hatta muhasebe kayıtlarında hata ve hileleri tespit edebileceği düşünülmektedir. ChatGPT bu özellikleri ile muhasebe mesleğinin iş yapış biçimini dönüştürebilecek yenilikçi bir araç olarak görülebilir. Ancak ChatGPT'nin muhasebe hata ve hilelerinin önlenmesi veya tespitindeki rolü henüz net olmamakla beraber bu konuya ileri görüşlü ve şüpheci bir tutumla yaklaşılmalıdır.

ChatGPT' nin her ne kadar gelecek vaat ettiği düşünülse de muhasebe hata ve hileleriyle mücadelede tek başına yeterli olamayacakı ve bazı önemli sınırlamalarının da olduğu görülmektedir. Bu noktada asıl soru şudur: ChatGPT, muhasebe denetiminde yardımcı bir araç olarak mı kullanılacaktır, yoksa insan yargısının yerine geçebilecek seviyeye ulaşabilecek midir? Bu çalışma, tam da bu tür sorulardan yola çıkarak konuyu sorgulayıcı bir bakış açısıyla incelemiştir. Bu çalışma, ChatGPT ile muhasebe hata ve hile konusunun kesişiminde, literatürde eksik kalan noktaları aydınlatmayı hedeflemektedir.

Belirlenen amaç doğrultusunda, çalışmada öncelikle; muhasebe hataları, muhasebe hileleri ve yapay zekâ konuları teorik olarak ele alınmıştır. Ayrıca konuya ilişkin literatür taraması yapılarak mevcut çalışmalar özetlenmiştir. Daha sonra ChatGPT yönelik, ankete dayalı bir araştırma yapılmıştır. Son olarak bulgular tartışılmakta, sonuçlar ve çıkarımlar özetlenmekte ve ileriki araştırmalar için öneriler sunulmaktadır.

1. Muhasebe Hataları

Muhasebe mesleğinin yürütülmesi sırasında belirli ilke ve kuralların uygulanması gereklidir. Ancak, zaman zaman bu ilke ve kurallara aykırı işlemler yapılabilmektedir. Bu tür işlemlerin belirlenmesi ve engellenmesi ise büyük bir önem taşımaktadır. Hata kavramı Türk Dil Kurumuna göre: “İstemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, kusur, yanılma, yanılğı” olarak tarif edilmektedir (<http://www.tdk.gov.tr>, 2025).

Muhasebe hataları, unutkanlık, dikkatsizlik, ihmal, mesleki bilginin yetersizliği, yetersiz iç kontrol veya deneyimsizlik gibi sebeplerle muhasebe işlemleri ve kayıtlarında olan yanlışlıklardır (Kastrati, 2015: 56). Genel olarak muhasebe hataları, kasıt unsuru içermeyen ancak yürürlükteki yasal düzenlemelere, ilgili yönetmeliklere, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine, şişletme içi uygulamalara ve doğruluğu genel olarak benimsenmiş diğer normatif prensiplere aykırı biçimde gerçekleştirilen işlem ve uygulamalar olarak tanımlanabilir (Kirik, 2007: 39). Muhasebe hataları; finansal tablolarda, kasıt olmaksızın kaydedilmesi gereken bir bilginin finansal tablolara yansıtılmaması veya hatalı bir işlemin finansal tablolara yansıtılmasıyla ortaya çıkmaktadır (Aytekin vd., 2015: 70).

Hatalar, her ne kadar bilinçli olarak yapılan hilelerden ayrı tutulsa da yasal mevzuatta muhasebede yapılan hataların cezai sorumluluk getirebileceği ifade edilmiştir. Bu nedenle, hatalar vergi kaybına neden olduklarında cezai sorumluluk doğuran fiiller arasında yer almaktadır (Zeytin, 2007: 86). Bu hataları genel olarak matematiksel hatalar, nakil hataları, kayıt hataları, unutma ve tekrarlama, bilanço hataları olarak sınıflandırmak mümkündür.

Matematiksel hatalar; muhasebe kayıtları sırasında yapılan dört işlemden kaynaklanan yanlışlıklardır. Bu tür hatalarla, özellikle manuel hesaplamaların kullanıldığı sistemlerde daha sık karşılaşılmaktadır. Katma değer vergisi hesabı, yeniden değerleme, amortisman hesaplama, stopaj hesaplaması gibi işlemlerde matematiksel hatalar oluşmaktadır (Gümüş ve Gögebakan, 2016: 20). Kayıt hataları; mali nitelikli belgelerin muhasebede kayıt altına alınması esnasında yapılan rakam ve hesaplama yanlışlıklarıdır. Kayıt hataları rakamsal hatalar, hesap ismi hatası, borç ve alacak tarafın karıştırılması biçiminde meydana gelen hatalar şeklinde gruplandırılır. Bu hatalar süreçte görev alan yetkili personelin dikkatsizliğinden kaynaklanmaktadır (Ertürk, 2010:6; Kastrati, 2015: 56). Nakil hataları; gerçekleştirilmiş işlemlerin bir defterden başka bir deftere, defterden mizana veya yevmiye defterinden defteri kebire aktarılması sırasında meydana gelen rakamsal hatalardır (Açık, 2012: 354). Unutma ve tekrarlama hataları; gerçekleştirilmiş muhasebe işlemlerinin tekrar kaydedilmesi veya dönemsellik ilkesi gereği

işlemlerin ya gerçekleştiği dönemde kaydedilmemesi ya da hiç kaydedilmemesi durumunda ortaya çıkan hata türüdür (Mahdi, 2024, 16). Bilanço hataları, işletmelerin yılsonunda hazırladıkları mali tabloların yeterli, düzenli, standartlara uygun ve doğru bilgiyi içermemesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu tür hatalar, genellikle aktif ve pasif kalemlerin gerçeğe uygun şekilde değerlendirilmesinden veya ilgili hesapların tek bir hesap altında hatalı biçimde konsolide edilmesinden kaynaklanmaktadır (Gökoğlu vd., 2021: 6; Açık, 2012: 354).

2. Muhasebe Hileleri

Hile sözlükte birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, oyun olarak yer almaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>, 2025). İngilizcede hile kavramını karşılayan “fraud” kelimesi dilimize “sahtekârlık, dolandırıcılık, hilekârlık ve yolsuzluk” olarak çevrilmiştir. İnsanların olduğu her yerde hile söz konusudur. İşletmelerde süreç yönetiminin güven ilişkisine dayalı olarak yürütülmesi, yetki sınırlarının ihmal edilmesi, kontrol mekanizmalarının zayıf kalması ve işlemlerin tek bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi gibi uygulamalar, hile riskini önemli ölçüde artırmaktadır. İşletme faaliyetlerinde çeşitlilik artıkcâ ve işletmeler büyüdükçe işlemlerde yapılması gerekli olan kontrolleri doğrudan veya dolaylı olarak sağlamaları mümkün değildir. Gerekli kontrollerin; alanında tecrübeli ve uzman iyi bir denetim ekibiyle beraber gerçekleştirilmesinin, muhtemel hilelerin şiddet düzeyini azaltacağı düşünülmektedir (Yaylalı, 2024a: 85).

Hile yapıldıktan sonra işletme zarar görmüş olur ve yaşanan bu durum işletme için en pahalı tecrübelerdir. Ancak hileyi tespit etmektense hileyi önlemek daha az külfetli ve daha kolaydır. Bu pahalı tecrübeyi yaşadıkdan sonra harekete geçen veya hile alarminin kendi işletmeleri için de çalmasını bekleyen işletme sahip ve yöneticileri olmaya devam etse de eskiye kıyasla işletmeler denetimin önemini net bir şekilde kavramaya başlamışlardır (Ataman ve Aydın, 2017:11). Yapılan araştırmalar, her tür işletmenin hileye maruz kalabileceğini göstermektedir. Bu sebeple hilenin önlenmesi, caydırılması ve tespit edilmesine ilişkin sorumluluklar konusu gündeme gelmekte ve hileyi caydırma, önleme ve tespiti yönelik faaliyetler önem kazanmaktadır (Karausta ve Dönmez, 2013: 64). İşletmelerin tüm hileleri önlemesi veya tespit etmesi mümkün olmayabilir. Ancak gelişen teknolojiler, kurallar, zorunluluklar ve tecrübeler; bu alanın yıllar içinde yeni yöntem ve tekniklerle gelişmesini sağlamaktadır. Hileleri ortaya çıkarma süreci, hileleri daha hızlı, daha kolay ve daha az kaynakla ortaya çıkarmanın yöntemlerini geliştirmeyi amaçlayan ve bu doğrultuda sürekli olarak yeniliklerin arandığı bir süreçtir (Ataman ve Aydın, 2017:13).

Muhasebe hilelerinin önlenmesi, caydırılması ve tespit edilmesinde; daha hızlı, detaylı ve az maliyetli incelemeler yapmayı sağlayacak yöntemlere ihtiyaç vardır. Alanındaki uzman meslek mensuplarının işini kolaylaştıracak yardımcı yöntemlerin kullanımı sürece fayda sağlayacaktır.

3. Yapay Zekâ

Günümüzde internet teknoloji ve bilgisayarların en önemli gelişmelerinden birisinin yapay zekâ olduğu düşünülmektedir. Yapay zekâ ürünler, 1950’li yıllardan itibaren ortaya atılan makinelerin akıllandırılması fikri gerçekleşmeye başlayınca pek çok sektör ve alanda kullanılmaya başlanmıştır. Dünya dijital dönüşümden geçerken mesleklerin de dönüştüğü, muhasebe ve denetim mesleklerinin de bu meslekler arasında olduğundan bahsetmek son derece önemlidir. (Serçemeli,2018: 373).

Yapay zekâ kullanımına ilişkin literatürdeki çalışmalar incelendiğinde; bazı çalışmalarda belli risklerin olduğuna değinilirken bazılarında ise yapay zekâ kullanımının işlerin yürütülmesine yardımcı olabileceği üzerinde durulmuştur. Teknolojik yeniliklerin önemli bir parçası olarak yapay zekâ ortaya çıkmış, iş kollarında sağladığı çeşitli dönüşümlerle toplumun geleceğini şekillendirmek için önemli bir araç haline gelmiştir.

Öğrenme, özerk hareket etme ve akıl yürütme yeteneği finanstan sağlığa ve ulaşımaya kadar çeşitli zorluklara etkili çözümler sunmuştur. Muhasebe, yapay zekânın kullanıldığı alanlarından birisidir. Muhasebe mesleğinde yapay zekâ; devrim yaparak süreçleri dönüştürmüş, değerli öngörüler sunmuş ve verimliliği artırmıştır. Yapay zekâ, doğruluğu artırma, görevleri otomatikleştirme ve veriye dayalı analizler yapma kabiliyeti sayesinde, muhasebe alanını yeniden biçimlendirmektedir. Muhasebe meslek mensupları bu sayede, daha katma değerli ve stratejik işlere odaklanma fırsatına sahip olabilmektedir. Yapay zekâdaki ilerlemelerin, endüstri genelinde dönüşümü ve yeniliği teşvik edeceği, muhasebedeki rolünün daha da genişleyeceği beklenmektedir (Bellikli,2024:3).

ChatGPT, Microsoft Copilot ve Google Bard gibi yapay zekâ uygulamaları; muhasebe ve denetim alanında doğal dil işleme, veri analitiği ve karar destek sistemlerinde önemli roller üstlenebilmektedir. Bu tür yapay zekâ uygulamaları; belge incelemesi, hata ve hile analizinde muhasebe meslek mensuplarına ve denetçilere önemli destek sunmaktadır.

4. Hata ve Hile Denetiminde Yapay Zekâ Teknolojisi

Muhasebe alanında zaten hâlihazırda belirli ölçülerde kendine yer bulan yapay zekâ, gittikçe manuel veri girişlerine olan bağımlılığı azaltmakta ve dolayısıyla meslek mensuplarına ve işletmelere kolaylık sağlamaktadır. Yapay zekâ teknolojileri, muhasebe alanında tekrar eden işlemleri otomatik hale getirme, veri analizini daha etkili

bir şekilde gerçekleştirme, karar verme süreçlerini daha sağlıklı kılma ve olası riskleri minimize etme gibi yetenekleriyle geleneksel muhasebe uygulamalarını dönüştürme gücüne sahiptir (Wasny ve Law, 2019).

Geleneksel denetim uygulamaları kapsamında bir denetçinin tüm işlemleri ve finansal verileri ileri teknoloji desteği olmaksızın manuel olarak eksiksiz incelemesi hem zaman hem de maliyet açısından ciddi zorluklar yarattığı için çoğunlukla mümkün olmamaktadır. Bu nedenle denetçiler örneklem seçme yöntemine başvurmaktadırlar. Ayrıca insandan kaynaklanan hata payı, söz konusu denetimin kalitesini ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (İbrahim, 2023: 34). Bu nedenle; denetim süreçlerine yapay zekâ teknolojilerinin entegre edilmesi, sağladığı avantajlar nedeniyle stratejik bir tercihten ziyade kurumsal sürdürülebilirlik ve etkinlik açısından gereklilik haline gelmiştir.

Yapay zekâ teknolojileri; çok büyük miktarda verinin analizini gerçekleştirebilir, hata ve anormallikleri hemen tespit edebilir ve kayıtların devamlı olarak doğru olmasını sağlayabilir. Yapay zekâ, sahip olduğu geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla, karşılaştığı hatalardan ya da yeni durumlardan anlık ve otomatik olarak öğrenme kapasitesine sahiptir. Bu ğrenme yetisi sayesinde zamanla daha gelişmiş ve etkili karar verme becerileri kazanır. Unutma eğilimi göstermemesi ve kurumsal belleği sürekli olarak geliştirmesi muhasebe ve denetim süreçlerinde verimliliği arttırarak, doğru bilgi üretme işlevine de önemli bir katkı oluşturabilir. Rutin görevlerin otomatikleştirilmesi, büyük veri kümelerinin analiz edilmesi ve gelişmiş analitik yeteneklerin kullanılması sayesinde, yapay zekâ teknolojileri muhasebeci ve denetçilerin daha fazla insan muhakemesi ve uzmanlık gerektiren yüksek katma değerli faaliyetlere odaklanmalarına olanak tanımaktadır (İbrahim, 2023: 34).

İşletmeler açısından hileli işlemler, önemli mali kayıplara ve itibar zedelenmelerine yol açabilecek ciddi bir tehdit unsurudur. Her yıl birçok işletme, tespit edilemeyen veya geç fark edilen hileler nedeniyle ciddi finansal zararlarla karşı karşıya kalmaktadır. Hilelerin nlenmesi ve ortaya çıkarılması, yüksek düzeyde uzmanlık ve sistematik bir denetim yaklaşımı gerektirmektedir. Ancak uygulamada gerek bilgi ve farkındalık eksikliği gerekse örgütsel ve çevresel kısıtlar nedeniyle birçok işletme bu alanda etkin mücadele yrtememektedir (Yaylalı, 2024b:106). Günümüzde işletmeler "Dijital Dönüşüm" olarak bilinen heyecan verici bir yolculuğa çıkmaktadırlar. Bu yolculuk, dijital dönüşümü hayata geçirmeyi mümkün kılan yenilikçi teknolojiler tarafından yönlendirilmektedir (Gupta, 2023: 51).

20. yüzyılda, işletmelerin finansal performansına odaklanan menfaat gruplarının ortaya çıkıp g kazanması, denetimin kapsamını genişleterek yalnızca hata ve usulsüzlük tespit etmekten çıkarıp; finansal tabloların güvenilirliğini denetçi onayıyla teminat altına alma sorumluluğunu da üstlenmesine zemin hazırlamıştır. Gelişen küresel düzen ise, hile denetiminin gerekliliğini her geçen gün daha da görünür kılarak bu alandaki odaklanmayı kritik bir boyuta taşıtmaktadır (Ataman ve Aydın, 2017: 10). Olması muhtemel hilelerin verdiği zararları önlemek veya etkisini en aza indirmek için işletme yönetimi kontrol ortamının sağlanması öncelik tanınmalıdır. Her alan için deneyimli denetçiler ön planda tutulurken maliyet faktörleri ikinci planda yer almalıdır. "Hileyi önlemek için kesin zm olamasa da insan faktörünün olduğu her yerde hile kaçınılmazdır." yaklaşımı işletmeleri süreçlerin her anında harekete geçirecektir. Hileleri klasik yöntemlerle zmek teknolojinin bu denli geliştiği bir dönemde sürekli liğe ve itibara olumsuz etki edecektir (Yaylalı, 2024a: 90).

Muhasebecilik mesleği beyanname verme ve defter tutma gibi rutin fonksiyonlarından teknolojik gelişmelerle beraber uzaklaşmaktadır. Günümüzde meslek mensuplarının yapmış olduğu birçok işlem, ilerleyen zamanda tümüyle yapay zekâ uygulamalarının gerçekleşir hale gelecektir. Bundan dolayı denetçilere ve muhasebe meslek mensuplarına; yeni analitik becerilerin kazandırılması hususunda, çağın gerektirdiklerinin yakalanması çok önemlidir (Ucoğlu, 2022:20). Denetçilerin, mesleki yetkinliklerini teknolojik bilgi ve becerilerle desteklemeleri, finansal tablolarda ustalıklı gizlenmiş ya da kasten perdelenmiş hata ve hileleri ortaya çıkarmada kritik bir rol üstlenmelerine olanak vermektedir. Günümüzde denetçiler, teknolojinin sunduğu imknlar sayesinde benzer işlemleri dijital ortamlarda gerçekleştirebilmekte; dipnotlara kolayca erişerek bu bilgileri analiz etmekte, finansal kalemler arasında karşılaştırmalar yaparak olası riskleri daha etkin biçimde değerlendirebilmektedirler (Raphael, 2015).

İnsanoğlunun günlük hayatına yapay zekâ girmiş ve adaptasyon sürecini hızlı ve bir o kadar başarılı bir biçimde geçirmektedir. Yapay zekâ birçok sektörü etkilemiş ve günlük hayatımızın içine girerek birçok sektöre yön vermiştir. Yapay zekânın etkisi altında olan ve gelişimine katkıda bulunduğu sektörlerden birisi de denetim sektörüdür (Taş ve Mert, 2019:66). Muhasebe ve denetim alanlarında yapay zekânın kullanılmasının; dolandırıcılık için erken uyarı sistemlerinin oluşturulması, denetçilerin profesyonel kabiliyetlerine katkıda bulunması ve risklerin tahmininde kullanılması gibi avantajları vardır (Özçetin, 2022:40).

Yaşanan otomasyon ve dijitalleşme süreci denetçi açısından büyük bir avantaj haline getirilebilir. Yapay zekdan destek alınarak oluşturulan dokümanlar ve kayıtlar dijital ortamda, algoritmalar sistem üzerinde olduğu için güvence düzeyi yükseltilmiş bir denetim gerçekleştirilebilir (Taş ve Mert, 2019:66). Bunun ötesinde denetçiler, bu sayede denetimin belli bir kısmını içine alan örneklem yöntemi yerine denetim dönemine ait tüm tabloları tarayarak denetim yapabileceklerdir. Böylece hatalar, aksaklıklar veya numune alma mantığıyla gerçekleştirilen denetimler süresince ortaya çıkabilecek eksiklikler minimuma indirilmiş olacak; yüksek etkinlik, verimlilik ve keyifle st düzey bir denetim yapılacaktır (Aksoy ve Gürol, 2021: 379). Muhasebe ve denetim süreçlerinde hangi hesabın analizine başlanacağına karar vermek, çoğunlukla uzman iğrs ve mesleki deneyime dayanan bir

yaklaşım ile şekillenir. Ancak klasik yöntemlerin ötesine geçen yapay zekâ, geçmiş analizlerden elde edilen bilgi birikimi ve mevcut veri setleri ışığında kendi algoritmik "sezgi" mekanizmasını geliştirebilmektedir. Bu sayede, insan müdahalesine gerek duymaksızın, müşteri finansal kayıtlarını bütüncül bir şekilde tarayarak hileli işlemleri son derece kısa sürede tespit edebilme kapasitesine sahiptir (Lin ve Hazelbaker, 2019:50). Yapay zekâ teknolojileri; manuel denetimlerin yapabileceğinden, daha üst seviyede daha önceden koyulmuş kriterlerle kolaylıkla hata ya da hileleri ortaya çıkartabilecek ve kolay bir biçimde denetimi gerçekleştirebilecektir (Köse vd., 2022:39).

Yapay zekâ tabanlı çözümler büyük ölçüde iki kol üzerinde çalışmaktadır; bunlar, iş operasyonlarını güvence altına almak, zamanında müdahaleler ve sürekli iyileştirmeler yoluyla hizmet sunumunun etkinliğini artırmaktır. Yapay zekâ tabanlı teknolojiler, inovasyon gündemine çok ihtiyaç duyulan ivmeyi sağlamış, finansal ve bankacılık hizmetlerinin dijitalleştiği günümüz çağında, paydaşlara özelleştirilmiş ve yaratıcı çözümlerin sunulmasında kritik bir rol oynamıştır (Mohanty ve Mishra, 2023:1).

Yapay zekâ kullanıma ilişkin bir örnek vermek gerekirse; birçok önde gelen banka gibi HSBC de sahtecilik tespitine dair hız ve doğruluk kazandıracak yapay zekâ temelli bir çözüm geliştirmiştir. Yapay zekâ; satın alma lokasyonu, müşteri davranışları, IP adresleri ve diğer bilgileri kullanarak milyonlarca günlük işlemi takip etmekte ve olası sahteciliğe işaret edecek bazı kalıpları yakalamaya çalışmaktadır. HSBC bu sistemi ilk önce ABD’de devreye almış ve daha önce tespit edilemeyen birçok sahteciliğin önüne geçtikten sonra İngiltere ve Asya’da da kullanmaya başlamıştır. Danske Bank tarafından kullanılan farklı bir diğer yapay zekâ sistemi de sahteciliği önlemede başarıyı yüzde 50, doğru zannedilen hataların önlenmesinde ise başarıyı yüzde 60 arttırmıştır. Bu doğru zannedilen hataların azaltılmasıyla birlikte müfettişler, yapay zekâ tarafından riskli görünen ancak son kararı insanın vermesi gereken konulara odaklanabilmektedir (Wilson ve Daugherty, 2018: 9).

5. Literatür Taraması

Muhasebe hataları ve hileleri ile denetimde yapay zekâ kullanımını konu alan çalışmalar incelendiğinde; daha çok muhasebe meslek mensuplarının muhasebedeki hata ve hile kavramlarına ilişkin algı ve tutumlarını ölçmeye yönelik anket uygulaması yapıldığı ve özellikle yapay zekâ uygulamalarının denetimde benimsenmesine odaklanıldığı görülmüştür. Konu ile ilgili literatürde yer alan bazı çalışmalar aşağıda sıralanmıştır.

Aslan vd. (2017); çalışmalarında Yalova ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebe hata ve hileleri ile meslek etiğine yönelik algı ve tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda 46 muhasebe meslek mensubuna anket uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların büyük bir kısmı meslek ahlak kurallarına uygun davrandığını belirtmiş; teknik veya etik dışı uygulamalara kesinlikle karşı olduklarını ifade etmiştir.

Tayman ve Tekşen (2019); çalışmalarında muhasebe meslek mensuplarının muhasebe denetiminde karşılaştıkları hata ve hileleri tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında 402 muhasebe meslek mensubuna anket uygulanmıştır. Anketler hem yüz yüze görüşmelerle hem de mail yoluyla toplanmıştır. Bulgulara göre, muhasebe meslek mensuplarının hata ve hile yapma oranı yüksektir. Bu hata ve hileler kimi zaman müşteri kaybetmeme uğruna, kimi zaman ise kişisel çıkarlar doğrultusunda gerçekleşmektedir.

Seethamraju ve Hecimovic (2020); çalışmada yapay zekânın denetimde benimsenmesini etkileyen faktörler hakkında ampirik kanıtlar sağlamaktadır. Çalışmalarında kıdemli denetçiler, düzenleyiciler ve yapay zekâ uzmanları ile yarı yapılandırılmış röportajlar yapmış ve Avustralya’da denetimde yapay zekânın kullanımının arttığını tespit etmişlerdir.

Al-Sayyed vd., (2021); çalışmada Ürdün’deki bilgi teknolojisi (BT) şirketlerinde görev yapan sertifikalı denetçilere göre yapay zekâ teknolojilerinin denetim kanıtları üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada amaç doğrultusunda geliştirilen bir anket aracılığıyla 314 denetçiden görüş alınmıştır. Sonuç olarak uzman sistemlerin denetim kanıtları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, sinir ağı teknolojisinin denetim kanıtları üzerinde anlamlı bir etkisini bulamamışlardır.

Kwarbai (2021); çalışmalarında Nijerya’daki muhasebe mesleği üzerinde yapay zekânın etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Yapay zekâ’nın muhasebe süreçlerinde önemli bir rol oynadığının belirtildiği çalışmada, denetim firmalarının muhasebe yazılımlarının, muhasebecilerin geçmişte yaptığı etiketleme kararlarından öğrenmesi ve bu kuralları tanıyacak şekilde geliştirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Kıllı ve Kutlu (2021); çalışmalarında Osmaniye ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebede ortaya çıkan hata ve hile kavramlarına yönelik algı ve tutumlarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda 115 muhasebe meslek mensubuna (SM, SMMM ve stajyerler) anket uygulanmıştır. Anket verileri hem yüz yüze hem de e-posta yoluyla toplanmış, analizler SPSS programında parametrik olmayan testler (Kruskall Wallis ve Mann-Whitney U) ile yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre muhasebe meslek mensuplarının sahip oldukları demografik özelliklerin, mesleki statülerinin ve tecrübelerinin muhasebede hata ve hile algısı üzerinde çok fazla etkili olmadığı gözlemlenmiştir.

Gül ve Demir (2022); çalışmalarında Elâzığ ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebede meydana gelen hata ve hile kavramlarına ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla 80 meslek mensubuna

anket uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, muhasebe hata ve hilelerine sebep olan en önemli dış etkenin mükellefler olduğu, bu tür usulsüzlüklerin ise çoğunlukla işletmelerdeki iş yoğunluğundan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, meslek mensuplarının cinsiyeti ile teknolojik bilgi yetersizliğinden kaynaklanan hata ve hileler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuş; erkek muhasebe meslek mensuplarının teknolojik yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Gupta (2023); çalışmasında dolandırıcılıkla mücadelede geleneksel yöntemlerin yetersizliğine dikkat çekerek, yapay zekâ ve makine öğrenmesi tekniklerinin dolandırıcılık tespitinde ve önlenmesinde nasıl etkili kullanılabileceğini incelemiştir. Çalışmada, büyük veri analitiği, anomali tespiti, öngörüselleme ve gerçek zamanlı izleme gibi teknolojilerin dolandırıcılık davranışlarını proaktif biçimde tespit edebileceği ve risklerin azaltılabileceği savunulmuştur.

Özevin (2023); çalışmasında muhasebede yapay zekâ kullanımının meslek etiği üzerindeki etkilerini incelemeyi ve yapay zekânın etik ilkelere uyumunu değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada, ChatGPT yapay zekâ aracına, etik ile ilgili anket soruları ve senaryo testleri uygulanarak yapay zekânın etik uyum algısı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, yapay zekânın muhasebe süreçlerinde insan denetimi altında kullanıldığında yüksek düzeyde fayda ve verimlilik sağladığı; ancak sürecin tamamen otonom hale gelmesi durumunda sorumluluk ve hesap verebilirlik gibi etik açılardan ciddi sorunlar oluşturabileceği sonucuna varılmıştır.

Korkmaz (2023); çalışmasında Karabük, Bartın ve Zonguldak illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebe hata ve hilelerine neden olan etkenlere yönelik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada çevrimiçi anket yöntemiyle 177 muhasebe meslek mensubundan veri toplanmış ve analizler SPSS 20 programı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, muhasebe hatalarının en önemli nedenleri arasında mevzuattaki sürekli değişiklikler, bilgi eksikliği, iş yoğunluğu, dikkatsizlik ve teknolojik yetersizlik gösterilmiştir. Hilelerin ise genellikle mükelleflerin bilanço süsleme istekleri, kayıt dışı işlemler ve vergi kaçırma amacıyla yapılan kasti düzenlemelerden kaynaklandığı belirtilmiştir. Araştırma sonucunda; cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve unvan gibi demografik değişkenlerin muhasebe hata ve hilelerin kaynaklandığı nedenlere katılma düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklar yarattığı belirlenmiştir.

Ahmad (2024); çalışmasında muhasebe alanında yapay zekânın hızla artan kullanımıyla birlikte ortaya çıkan etik sorunları incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, Ürdün’de faaliyet gösteren uluslararası şirketlerde muhasebe alanında yapay zekâ kullanımının etik etkilerine odaklanmış ve anket yöntemi kullanılarak 379 katılımcıdan veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, yapay zekânın muhasebede kullanılmasına yönelik şeffaflık, adalet ve hesap verebilirlik gibi temel etik ilkelerin benimsenmesine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Al Najjar vd., (2024); çalışmasında, yapay zekânın muhasebe hatalarını azaltma üzerindeki etkisini, muhasebe yazılım geliştiricileri ve bağımsız denetim uzmanları perspektifinden incelemiştir. Yapay zekâ; vergi oranı tutarsızlıkları, kesim dönemi hataları, ilke ihlalleri, gizli işlemler, matematiksel hatalar ve manipülasyon hataları gibi çeşitli muhasebe hatalarını etkin bir şekilde ele almıştır. Ancak kullanıcılar açısından değerlendirildiğinde, YZ’nin etkinliği değişiklik göstermiştir; ilkelere ilişkin hataları başarılı bir şekilde hafifletirken, matematiksel hataların ortadan kaldırılmasında yetersiz kalmıştır.

Cengiz (2025); çalışmalarında muhasebe mesleğine yönelik etik algıları ve etik ikilemleri incelemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda, ChatGPT ve Sider Fusion olmak üzere iki farklı yapay zekâ uygulaması kullanılmıştır. Yapay zekâ uygulamalarının muhasebe mesleği açısından etik ve yasal sorumluluklara yaklaşımları analiz edilmiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak etik algıları ölçmeye yönelik anket soruları ve etik ikilemleri değerlendirmek üzere hazırlanmış senaryolar kullanılmıştır. Bulgulara göre, her iki yapay zekâ uygulaması da muhasebe mesleğinin etik ve yasal yükümlülüklerine sadık kalmış ve etik dışı davranışları reddetmiştir. Ancak ChatGPT ve Sider Fusion’un etik karar verme yaklaşımlarında bazı farklılıklar gözlemlenmiştir.

6. Metodoloji

Bu çalışmada, nitel ve nicel yöntemler beraber kullanılmıştır. Araştırmanın ana unsuru, denek olarak ChatGPT yapay zekâsından faydalanarak anket sorularına yanıt alınmasıdır. Bu çerçevede, nitel veriler ChatGPT’nin verdiği yanıtlar temel alınarak oluşturulmuş ve bu yanıtlar içerik analizi ve yorumlama teknikleriyle değerlendirilmiştir. Ayrıca, yapay zekâ ile muhasebe hata ve hile algısı konusunda yapılan literatür taramasından elde edilen anket sorularına ChatGPT’nin verdiği yanıtlar üzerinden algı ölçümü gerçekleştirilmiştir. Eulerich ve Wood (2023) çalışmasında buna benzer bir uygulama ile ChatGPT’nin denetim görevlerini yerine getirmek amacıyla nasıl deneyimlendiğini ortaya çıkarmıştır. Özevin (2023) ise çalışmasında buna benzer bir uygulama ile ChatGPT yapay zekâ aracının anket soruları ve senaryo testleri ile meslek etiği düzeyini ölçmüştür. Ayrıca çalışmamızda ChatGPT’nin anket sorularına farklı zamanlarda farklı yanıt verme ihtimali göz önünde bulundurularak SPSS programı ile tutarlılık analizi yapılmıştır. ChatGPT’nin üç farklı zamanda tekrar eden anket sorularına verdiği yanıtlarda gösterdiği tutarlılığa ilişkin ICC ve Cronbach’s Alpha katsayıları hesaplanmıştır.

6.1. Anket Uygulaması

Bu çalışmada, günümüzün en yaygın yapay zekâ uygulamalarından biri olan ChatGPT Plus, muhasebe hata ve hile algısını ölçmeye yönelik anket uygulamasında denek olarak kullanılmıştır. Uygulama ncesinde ChatGPT'ye, muhasebe meslek mensubu rolü atanmış ve kendisinden bu rol çerçevesinde yanıt vermesi beklenmiştir. Bu kapsamda, ChatGPT'ye yöneltilen bilgilendirme ifadesi řu şekilde yapılandırılmıştır: “Senden bir muhasebe meslek mensubu gibi davranmanı istiyorum. Sana muhasebe hata ve hileleri ile ilgili bazı anket soruları soracağım. Vereceğim önermelere ne derece katıldığını 1 ile 5 arasında bir puanla değerlendirmeni istiyorum. ‘5: kesinlikle katılıyorum’ ve ‘1: kesinlikle katılmıyorum’ anlamına gelir.” Böylelikle, ChatGPT'nin belirlenen rol doğrultusunda tutarlı ve sistematik yanıtlar üretmesi sağlanmıştır. Bu tanımlama sonrasında, literatürde yer alan (zelik vd., 2017) tarafından geçerlilik güvenirlik analizleri yapılarak Güvenilirlik katsayısı olan Cronbach alpha değeri=0,914 olarak bulunan muhasebe hata ve hilelerine ilişkin anket soruları ChatGPT o4-mini' ye yönlendirilmiştir. ChatGPT'ye anket üç farklı zamanda tekrar edilerek uygulanmış ve alınan yanıtlar kaydedilmiştir. ChatGPT'nin üç farklı zamanda tekrar eden yanıtlarda gösterdiği tutarlılığa ilişkin ICC ve Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Ayrıca ChatGPT'nin üç farklı zamanda her bir soruya verdiği yanıtların frekans ve yüzde dağılımları değerlendirilmiştir.

6.2. Tutarlılık Analizi

Tablo1. ChatGPT'nin Tekrar Eden Yanıtlarda Gösterdiği Tutarlılığa İlişkin ICC ve Cronbach's Alpha Katsayıları

	ICC	Std. Hata	z	p	%95 Güven Aralığı		Cronbach's Alpha
					Alt Sınır	st Sınır	
Hata Soruları	.314	.098	3.202	0.001*	.122	.507	.920
Hile Soruları	.356	.088	4.022	0.000*	.182	.529	.849

Z: ICC (Inter Class Correlation) test istatistiği

Araştırmada, aynı soruların ChatGPT'ye üç kez sorulmasıyla elde edilen yanıtların tutarlılığı analiz edilmiştir. Bu amaçla hem ICC katsayısı hem de Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Hata soruları için ICC katsayısı 0.314 olup, bu değer istatistiksel olarak anlamlıdır ($z=3.202$, $p=0.001$). Güven aralığı 0.122–0.507 arasındadır. Hata sorularının iç tutarlılığı oldukça yüksek bulunmuş ve Cronbach's Alpha katsayısı 0.920 olarak hesaplanmıştır. Hile soruları için ise ICC değeri 0.356'dır ($z=4.022$, $p<0.001$) ve güven aralığı 0.182–0.529'dur. Cronbach's Alpha değeri ise 0.849'dur. Sonuç olarak, her iki formda da ChatGPT'nin yanıtlarının yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu ve yanıtların tekrarlandığında orta düzeyde bir tutarlılık gösterdiği grlmektedir.

6.3. Yanıtların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo2. Muhasebe Hataları ile İlgili Sorulara Verilen Yanıtlara Göre Dağılım

	Yanıtlar							
	2		3		4		5	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1	3	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
2	1	33.3	2	66.7	0	0.0	0	0.0
3	0	0.0	0	0.0	3	100.0	0	0.0
4	2	66.7	1	33.3	0	0.0	0	0.0
5	0	0.0	0	0.0	3	100.0	0	0.0
6	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
7	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
8	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
9	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
10	0	0.0	0	0.0	1	33.3	2	66.7
11	0	0.0	0	0.0	1	33.3	2	66.7
12	0	0.0	0	0.0	3	100.0	0	0.0
13	2	66.7	1	33.3	0	0.0	0	0.0

Tablo 2’de, ChatGPT’nin muhasebe hatalarıyla ilgili sorulara üç farklı zamanda verdiği yanıtların frekans ve yüzde dağılımları sunulmuştur. 1. soruya verilen yanıtların tamamı (%100) “2” iken, 2. soruya en fazla “3” (%66.7) seçeneği tercih edilmiştir. 3., 5. ve 12. Sorularda ChatGPT üç farklı zamanda da “4” cevabını işaretlemiştir (%100). 4. ve 13. sorularda “2” seçeneği öne çıkmış (%66.7), buna karşılık “3” seçeneği daha düşük oranda tercih edilmiştir (%33.3). 6. soruda %66.7 oranla “4”, 7., 8. ve 9. sorularda ise en yüksek oran yine “4” (%66.7) olup, “5” seçeneği %33.3 ile takip etmektedir. 10. ve 11. sorularda %66.7 oranla “5” cevabı, %33.3 oranla da “4” cevabını vermiştir.

Tablo3. Muhasebe Hileleri ile İlgili Sorulara Verilen Yanıtlara Göre Dağılım

Yanıtlar								
2			3		4		5	
n	%		n	%	n	%	n	%
1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
2	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
3	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
4	0	0.0	0	0.0	3	100.0	0	0.0
5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
7	0	0.0	2	66.7	1	33.3	0	0.0
8	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
9	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
10	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
11	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
12	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
13	0	0.0	0	0.0	1	33.3	2	66.7
14	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
15	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3
16	0	0.0	1	33.3	2	66.7	0	0.0
17	0	0.0	2	66.7	0	0.0	1	33.3
18	3	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
19	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
20	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	100.0
21	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3

Tablo 3’de ChatGPT’nin muhasebe hileleriyle ilgili sorulara farklı zamanda verdiği yanıtların dağılımları sunulmuştur. 1., 5., 6., 12., 19. ve 20. sorularda ChatGPT üç farklı zamanda da (%100) “5” cevabını vermiştir. 18. soruya verilen yanıtlar ise 3 farklı zamanda da “2” (%100) şeklindedir. 2., 3., 8., 9., 10., 11., 14., 15., 16. ve 21. sorularda %66.7 oranla “4” cevabı öne çıkarken, %33.3 oranla “3” veya “5” yanıtları ikinci sırada yer almıştır. 7. ve 17. sorularda ise daha çok “3” seçeneği tercih edilmiş olup, %66.7 oranındadır.

ChatGPT’nin anket sorularına üç farklı zamanda tekrar eden şekilde tutarlı yanıtlar verdiği tespit edildiği için çalışmanın bundan sonrasında ilk verdiği yanıtlar üzerinden yorumlama yapılmıştır.

6.4. Muhasebe Hataları ile İlgili Sorulara ChatGPT’nin Yanıtları

Önerme 1.	Muhasebe hataları mevzuattaki sürekli değişikliklerden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT	2: Katılmıyorum.
Önerme 2.	Muhasebe hataları matematiksel hatalardan kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	3: Kararsızım.
Önerme 3.	Muhasebe hataları bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 4.	Muhasebe hataları mükelleflerden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	3: Kararsızım.

Önerme 5.	Muhasebe hataları personelin tecrübe yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 6.	Muhasebe hataları unutma ve tekrar kayıtlardan kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 7.	Muhasebe hataları iş yoğunluğu ve dikkatsizlikten kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 8.	Muhasebe hataları yasal düzenlemelerin güncel olarak takip edilmemesinden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 9.	Muhasebe hataları hesapların kayıt ve nakil esnasında kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 10.	Muhasebe hataları hesapların yanlış kaydedilmesinden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 11.	Muhasebe hataları bilançoda yapılan yanlışlıklardan kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 12.	Muhasebe hataları teknoloji yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 13.	Ülkemizde muhasebe hata ve hilelerini ortaya çıkartmakta denetimler yeterlidir.
ChatGPT:	2: Katılmıyorum.

ChatGPT'nin muhasebe hatalarına ilişkin anket sorularına vermiş olduğu yanıtlar değerlendirildiğinde; literatürde muhasebe meslek mensuplarının verdiği yanıtlar ile genellikle tutarlı yanıtlar verdiği görülmektedir.

6.5. Muhasebe Hileleri ile İlgili Sorulara ChatGPT'nin Yanıtları

Önerme 1.	İşletmelerin günlük nakit tahsilatları ile banka raporları arasında büyük farklılıklar olmamalıdır.
ChatGPT	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 2.	BA- BS formları sahte fatura kullanım oranını etkilemektedir.
ChatGPT:	3: Kararsızım.
Önerme 3.	Mükelleflerden bilanço kârını düşük gösterilmesi talepleri ile karşılaştım.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 4.	Hile; Belgesiz yapılan kayıt dışı işlemlerdir.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 5.	Kasadaki nakitte normal olmayan artış ve azalışlar işletmelerin hile yapma riskini artırır.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 6.	İşletme bordrosuna personelin kayıtlı olmasına rağmen, iş yerinde çalışmayan kişilerle karşılaştım.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 7.	Hile, işletme çalışanlarının yolsuzluklarını gizlemek için yapılan işlemlerdir.
ChatGPT:	3: Kararsızım.
Önerme 8.	Hile mükelleflerin daha az vergi ödemeleri için hesaplarda yapılan kasti hatalardır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 9.	Mükelleflerden işletme bilanço varlıklarının olduğundan daha yüksek gösterilmesi yönünde isteklerle karşılaştım.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 10.	Hile, bilgisayar ortamında mükelleflerin istekleri doğrultusunda zamanından önce veya sonra yapılan kasti kayıtlardır.
ChatGPT:	3: Kararsızım.
Önerme 11.	Hile, işletmelerin kamuoyunda imajını güçlendirmek için bilançoda yapılan değişiklerdir.
ChatGPT:	3: Kararsızım.

Önerme 12.	Personelin yüksek tutardaki harcama faturalarının nakit olarak ödendi gösterilmesi güçlü bir hile işaretidir.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 13.	Satıcılardan gelen fatura numaralarının ardışık olması naylon fatura ihtimalini artırır.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 14.	Tahsilatı yapılamayan satışların ve şüpheli alacakların artması çalışanlar tarafından yapılan bir hile belirticidir.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 15.	Aynı firmadan sıklıkla, yüksek düzeylerde mal ve hizmet alımı işletmelerin hile riskini artırır.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 16.	Aynı görevde çalışan kişilerin, benzer kalemlerde yaptıkları harcamaların farklı olması personelin hile yaptığıının göstergesidir.
ChatGPT:	4: Katılıyorum.
Önerme 17.	Birden fazla fatura bilgisi kullanan firmalar günümüzde faaliyet göstermektedir.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 18.	Bağımsız denetimle ilgili düzenlemeler, hilelerin en aza indirilebilmesi için yeterlidir.
ChatGPT:	2: Katılmıyorum.
Önerme 19.	Gider raporlarında sürekli olarak faturaların orijinallerinin yerine fotokopisini konulması çalışanlardan kaynaklı hile riskini artırır.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 20.	Belirli bir satıcıdan gelen faturaları sürekli olarak aynı çalışanın onaylaması personelin hile yapma riskini artırır.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.
Önerme 21.	Kullanılan çek numaralarının birbirini takip etmemesi çeklerin sahte olduğunu göstermektedir.
ChatGPT:	5: Kesinlikle katılıyorum.

ChatGPT'nin muhasebe hilelerine ilişkin anket sorularına vermiş olduğu cevaplar değerlendirildiğinde; literatürde muhasebe meslek mensuplarının verdiği cevaplar ile genellikle tutarlı cevaplar verdiği görülmektedir.

Bulgu ve Tartışmalar

Muhasebe hatalarına ilişkin muhasebe meslek mensuplarının algısını belirlemeye yönelik literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde; bu çalışmalarda, ilgili ifadeler verilen yanıtların büyük ölçüde ChatGPT' nin ifadeleriyle örtüştüğü, muhasebe hatalarının genellikle yasal düzenlemelerin güncel olarak takip edilmemesinden, bilgi eksikliğinden, unutma ve tekrar kayıtlarından, personelin tecrübe yetersizliğinden, hesapların kayıt ve nakli esnasındaki işlemlerden, hesapların yanlış kaydedilmesinden ve bilançoda yapılan yanlışlıklardan, iş yoğunluğu ve dikkatsizlikten kaynaklandığı noktasında hemfikir olduğu tespit edilmiştir (Tayman ve Tekşen, 2019:474; Kılılı ve Kutlu, 2021:10-13; Özçelik vd., 2017:208). ChatGPT' nin denetimlerin muhasebe hata ve hilelerinin tespitinde yetersiz olduğu yönündeki görüşü, benzer şekilde profesyoneller üzerinde yapılan bazı çalışmalarda da dile getirilmiştir (Tazegül, 2007:76; Topsak, 2009:102; Aslan vd., 2017:1134; Özçelik vd., 2017:208; Gökoğlan vd., 2021:12).

Muhasebe hatalarıyla ilgili literatür genel olarak incelendiğinde, ChatGPT' nin birçok ifadede muhasebe meslek mensuplarıyla benzer görüşler sunduğu, ancak bazı konularda farklılaştığı da görülmektedir. Örneğin ChatGPT, muhasebe hatalarının mevzuattaki sürekli değişikliklerden kaynaklanmadığını savunurken Yıldız ve Özçelik tarafından yapılan çalışmalarda muhasebe hatalarının mevzuat değişikliklerinden kaynaklanabileceği ortaya konmuştur (Yıldız, 2001: 40; Özçelik vd., 2017: 207). Oysa ChatGPT, mevzuatın sürekli değişmesinin değil mevzuattaki bu değişikliklerin güncel olarak takip edilmemesinin muhasebe hatalarına yol açacağını belirtmektedir. Ayrıca, ChatGPT teknolojik yetersizliğin muhasebe hatalarına neden olabileceğini ileri sürerken, Anuk ve Özçelik tarafından yapılan çalışmalarda teknolojik yetersizliğin muhasebe hatalarına neden olmadığı yönünde bir sonuç ortaya konmuştur (Anuk, 2015:92; Özçelik vd., 2017: 207). Denetimlerin muhasebe hata ve hilelerinin tespitinde yetersiz olduğunu ifade eden ve bu konuda yukarıda belirtilen birçok çalışma ile aynı görüşü savunan ChatGPT'nin aksine Korkmaz tarafından yapılan çalışmada meslek mensuplarının bu denetimlerin hata ve hilelerin tespitinde yeterli olduğuna inandıkları belirtilmiştir (Korkmaz, 2023:7).

Muhasebe hilelerine ilişkin muhasebe meslek mensuplarının algısını belirlemeye yönelik literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde ise; bu çalışmalarda, ilgili ifadeler verilen cevapların da muhasebe hatalarında olduğu

gibi büyük ölçüde ChatGPT' nin ifadeleriyle örtüştüğü, şişletmelerin günlük nakit tahsilatları ile banka kayıtları arasında anlamlı farklılıklar bulunması, kasa mevcudundaki olağandışı artış veya azalışlar, bordroda kayıtlı olmasına karşın fiilen iş yerinde çalışmayan personelin varlığı, çalışanlara ait yüksek tutarlı harcamaların nakit ödeme şeklinde gösterilmesi, satıcılardan temin edilen faturaların ardışık numaralar taşıması ve şişletmelerin birden fazla fatura bilgisi kullanmaları gibi durumlar, finansal tabloların güvenilirliğini zedeleyen ve hile riskini önemli ölçüde artıran göstergeler olarak değerlendirilmektedir. Bu tür bulgular, muhasebe kayıtlarında manipölasyon yapıldığını ya da usulsüz işlemlerin gizlenmeye çalışıldığını işaret eden önemli denetim uyarı sinyalleri arasında görölmüştür (Özçelik vd., 2017:208; Anuk, 2015:93). Ayrıca ChatGPT; meslek mensuplarının, mükelleflerden bilanço kârını düşük gösterilmesi talepleri ile karşılaşmalarının, mükelleflerden şişletme bilanço varlıklarının olduğundan daha yüksek gösterilmesi yönünde isteklerle karşılaşılıyor olmalarının personelin hile yapma riskini artırdığını belirtirken belgesiz yapılan kayıt dışı işlemlerin, aynı firmadan sıklıkla, yüksek düzeylerde mal ve hizmet alımı yapılıyor olmasının, tahsilatı yapılamayan satışların ve şüpheli alacakların artmasının, aynı görevde çalışan kişilerin benzer kalemlerde yaptıkları harcamaların farklı olmasının da hile yapılıyor olabileceğinin göstergesi olduğuna ve belgesiz yapılan kayıt dışı işlemler ile mükelleflerin daha az vergi ödemeleri için hesaplarda yapılan kasti hataların hile olduğuna, yine muhasebe meslek mensupları ile benzer ifadelerde bulunarak, katıldığını belirtmiştir (Özçelik vd., 2017:208; Anuk, 2015:93; Kılılı ve Kutlu, 2021:13).

Muhasebe hileleriyle ilgili literatür genel olarak incelendiğinde, ChatGPT' nin muhasebe hatalarında olduğu gibi birçok ifade muhasebe meslek mensuplarıyla benzer görüşler sunduğu, ancak yine bazı konularda farklılaştığı da görölmektedir. Örneğın Özçelik tarafından yapılan çalışmada, kullanılan çek numaralarının birbirini takip etmemesinin çeklerin sahte olduğunu gösterdiğine, gider raporlarında sürekli olarak faturaların orijinallerinin yerine fotokopisinin konulmasının çalışan hileleri riskini arttırdığına ve belirli bir satıcıdan gelen faturaların sürekli aynı personel tarafından onaylanmasının hile riskini artırıyor olduğuna muhasebe meslek mensuplarının katılmadıkları tespit edilmiş iken ChatGPT bu yargılara kesinlikle katıldığını belirtmiştir (Özçelik vd., 2017:208). Öte yandan ChatGPT, BA- BS formlarının sahte fatura kullanım oranını etkilediğı, hilenin şişletme çalışanlarının yolsuzluklarını gizlemek için yapılan bir işlem olduğu, hilenin bilgisayar ortamında mükelleflerin istekleri doğrultusunda zamanından önce veya sonra yapılan kasti kayıtlar olduğu, hilenin şişletmelerin kamuoyundaki imajını güçlendirmek için bilançoda yapılan değışikler olduğu konularında kararsız olduğunu belirtirken Korkmaz tarafından yapılan çalışmada muhasebe meslek mensuplarının bu ifadeleri katıldıkları görölmüştür (Korkmaz, 2023:8). Son olarak ise ChatGPT, Gül ve Demir'in çalışmalarında vardıkları sonuç ile benzer şekilde bağımsız denetimle ilgili düzenlemelerin, hilelerin en aza indirilebilmesi için yeterli olduğu yargısına katılmadığını belirttiğı görölürken Korkmaz tarafından yapılan çalışmada muhasebe meslek mensuplarının bu denetimlerin yeterli olduğunu ifade ettikleri belirtilmiştir (Korkmaz, 2023:8; Gül ve Demir, 2022: 671).

Sonuç

Bu araştırma, yapay zekânın muhasebe hata ve hileleri konusunda işlevlerini teorik ve pratik açıdan incelemektedir. Yapay zekâ uygulamaları özellikle tekrarlı ve yapılandırılmış görevlerin yürütölmesinde insandan kaynaklanan hata riskini en aza indirerek süreçlerin otomasyonuna katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda denetim maliyetlerini azaltma ve hata tespit süresini büyük ölçüde kısaltma gibi faydalar da sunmaktadır. Çalışmada yapay zekânın muhasebe hata ve hileleri konusunda algısı ChatGPT üzerinden değerlendirilmiştir. ChatGPT'ye meslek mensubu rolü tanımlanarak, muhasebe hata ve hilelerine ilişkin algısı anket soruları aracılığıyla ölçölmeye çalışılmıştır. Ayrıca ChatGPT'nin anket sorularına farklı zamanlarda farklı yanıtlar verme ihtimali göz önünde bulundurularak tutarlılık analizi yapılmıştır. ChatGPT'nin üç farklı zamanda tekrar eden yanıtlarda gösterdiği tutarlılığa ilişkin ICC ve Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. ChatGPT'nin yanıtlarının yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu ve anket soruları tekrarlandığında yanıtların orta düzeyde bir tutarlılık gösterdiği görölmüştür.

Elde edilen bulgular neticesinde, muhasebe hata ve hilelerine ilişkin muhasebe meslek mensuplarının algı ve tutumlarını belirlemeye yönelik literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde; bu çalışmalarda, ilgili ifadeler verilen yanıtların büyük ölçüde ChatGPT' nin ifadeleriyle örtüştüğü görölmüştür. Literatür ile benzer şekilde hilelerin belgesiz yapılan veya sahte belge kullanılan kayıt dışı işlemlerle gerçekleştiğı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu tür hileli işlemlerde mükelleflerin önemli bir etken olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. ChatGPT, literatürdeki bazı çalışmaların aksine muhasebe hatalarının mevzuattaki sürekli değışikliklerden kaynaklanmadığını savunurken mevzuatın sürekli değışmesinin değış mevzuattaki bu değışikliklerin güncel olarak takip edilmemesinin muhasebe hatalarına yol açacağını belirtmektedir.

Sonuç olarak, ChatGPT' nin muhasebe hata ve hilelerine ilişkin muhasebe meslek mensupları ile büyük ölçüde benzer yanıtlar verebildiğı görölmüştür. Diğer taraftan, bazı konularda meslek mensupları ile farklı görüşler öne sürüyor olması; yerel bazı uygulamalar ile ilgili sınırlılıklar ya da mevzuatın yorumu gibi farklılaşan durumlarla ilgili olabileceğı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durum, yapay zekânın muhasebe ve denetim süreçlerinde bilgiye dayalı bir destek aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir. ChatGPT, ön analizlerin yapılması, belge

inceleme süreçlerinin hızlandırılması ve riskli alanların önceden tespiti gibi alanlarda fayda sağlayabilir. Bununla birlikte, denetim gibi yüksek etik sorumluluk ve muhakeme gerektiren konularda yapay zekâ çıktılarının mutlaka uzman denetçiler tarafından kontrol edilmesi ve yorumlanması önem arz etmektedir. Nihai karar verme ve etik sorumluluk insana ait olmalı; yapay zekâ yalnızca yardımcı bir araç olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, yapay zekâyâ yüklenen bilgi ve belgelerin işlenmesi sırasında veri gizliliği ve mahremiyet ihlali gibi riskler ortaya çıkabilir. Bu nedenle kişisel verilerin kötüye kullanılması ve yetkisiz erişim gibi olumsuz durumların, bu teknolojilerin etik ve güvenlik boyutları açısından titizlikle ele alınması gereken konular arasında olduğu söylenebilir.

Gelecek çalışmalarda farklı yapay zekâ modelleri ve uzman sistemler incelenerek, insan ve yapay zekâ algılarının karşılaştırılmasıyla avantaj ve dezavantajlarının değerlendirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

AÇIK, Serap (2012). Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), 351-366.

AHMAD, A. Y. A. B. (2024). Ethical implications of artificial intelligence in accounting: a framework for responsible ai adoption in multinational corporations in Jordan. *International Journal of Data and Network Science*, 8(1), 401-414. <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2023.9.014>

AKSOY, T., & GUROL, B. (2021). Artificial intelligence in computer-aided auditing techniques and technologies (CAATTs) and an application proposal for auditors. In *Auditing Ecosystem and Strategic Accounting in the Digital Era: Global Approaches and New Opportunities* (pp. 361-384). Cham: Springer International Publishing.

AL NAJJAR, Moustafa, MOHAMED Gaber Ghanem, RASHA Mahboub, and Bilal Nakhal. (2024). The Role of Artificial Intelligence in Eliminating Accounting Errors. *Journal of Risk and Financial Management*, 17, 353. <https://doi.org/10.3390/jrfm17080353>

AL-SAYYED, S., AL-AROUD, S., & ZAYED, L. (2021). The effect of artificial intelligence technologies on audit evidence. *Accounting*, 7(2), 281-288.

ANUK, S.A. (2015), Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

ASLAN, T., Kızıl, C. ve Din, A. (2017), Muhasebe Hata ve Hileleri Üzerinde Etkili Faktörlerin Muhasebe Meslek Etiği Kapsamında Analizi: Yalova Örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 4, (5), 1125-1138.

ATAMAN, B., & AYDIN, R. (2017). Hile Denetimi ve Denetçilerin Hile Tespitine Yönelik Bir Araştırma. *Marmara Business Review*, 2(1), 1-23.

AYTEKİN, S., SEZGIN, H. ve YALÇIN, M. (2015). Uygulamacıların Muhasebede Hata ve Hileler ile Hile Belirteçlerine Yönelik Yaklaşımları: Balıkesir İli Örneği. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 14(44), 69-89.

BELLİKLİ. U. (2024). Muhasebede Yapay Zekâ Kullanım Etiği. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi. Journal of Accounting Institute*, 71, 1-11. <https://doi.org/10.26650/MED.1490433>

CENGİZ, S. (2025). Muhasebe Meslek Etiğinin Yapay Zekâ Uygulamaları Kapsamında İncelenmesi. *Journal of Economics, Finance and Sustainability*, 3 (1), 85-108.

ERTÜRK, A. (2010). İşletmelerde Hata ve Hileyi Önlemede İç Kontrol Sisteminin Etkililiği ve Bir Uygulama, Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.

EULERICH, M., & WOOD, D. A. (2023). A demonstration of how ChatGPT can be used in the internal auditing process. Available at SSRN 4519583.

GÖKOĞLAN K., KÖK M. & ALTUNDAĞ S. (2021). Muhasebede Hatalar: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. *Dicle Akademi Dergisi*, 1 (1), 16-33.

GUPTA, P. (2023). Leveraging Machine Learning and Artificial Intelligence for Fraud Prevention. *SSRG International Journal of Computer Science and Engineering*, 10(5), 47-52.

GÜL, M. ve DEMİR, Ö. (2022). Muhasebe Hata ve Hilelerinde Farkındalık Araştırması Elazığ İli Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 2(663-673).

GÜMÜŞ, U. T., ve GÖĞEBAKAN, H. (2016). Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik, Aydın İlinde Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*, 1(3), 12-27.

- IBRAHİM, R.S.S. (2023). Exploring the Impact of Artificial Intelligence on Accounting Information Quality and Auditing Profession Efficiency and Effectiveness; Theoretical and Empirical study. Egyptian Russian University.
- KARAUSTA, T. ve DÖNMEZ, A. (2013). Mesleki Hile ve Bir Çözüm Önerisi Olarak Adli Denetim: Türkiye’de SPK’dan Yetki Almış Denetim Firmalarına Yönelik Bir Araştırma. *Mali Çözüm Dergisi*, (115), 59-88.
- KASTRATI, A. (2015). The role of audit in detecting errors in financial statements. *European Journal of Economics and Business Studies*, 1(1), 54 – 61.
- KILLI, M. ve KUTLU, H. (2021). Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Hata ve Hileleri Hakkında Algı ve Tutumlarının İncelenmesi: Osmaniye İlinde Bir Araştırma. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 1-16.
- KİRİK, Zafer, Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik: Afyonkarahisar’da Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskisehir, 2007.
- KORKMAZ, B. (2023), Batı Karadeniz İllerindeki (Karabük, Bartın ve Zonguldak) Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Hata ve Hilelerine Yönelik Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (UNİKA Toplum ve Bilim) Dergisi*, 1 (3), 1-15.
- KÖSE, E., APALI, A., & ALDEMİR, M. E. (2022). Denetçilerin Yapay Zekâ’ya Yönelik Algılarının Denetim Kalitesine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Denetişim*, (26-Ek Sayı), 32-44.
- KWARBAI, J. (2021). Artificial intelligence and accounting profession. *Babcock Journal of Accounting and Finance*, 1(1), 1-26. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4651939>
- LIN, P., & HAZELBAKER, T. (2019). Meeting the Challenge of Artificial Intelligence. *CPA Journal*, 89(6), 48–52. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=136901850&lang=tr&site=eds-live>.
- MAHDI, R. A. A. (2024). The role of internal audit in discovering accounting errors: Evidence from University of Karbala, *Technium Social Sciences Journal*, 56, 14 – 24.
- MOHANTY, B., & MISHRA, S. (2023). Role of Artificial Intelligence in Financial Fraud Detection. *Academy of Marketing Studies Journal*, 27(S4).
- ÖZÇELİK, H., ARACI, Ö. N. K., & KESKİN, S. (2017). Muhasebe Hata ve Hileleri: Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 197-
- ÖZÇETİN, N. (2022). Muhasebe Denetiminde Yapay Zekâ. *Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 29-41.
- ÖZEVİN, O. (2023). Muhasebede Yapay Zekâ Kullanımının Meslek Etiğine Etkileri: ChatGPT Uygulaması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 535-549.
- RAPHAEL, J. (2015). *How Artificial Intelligence Can Boost Audit Quality*. CFO.com owned by Industry Dive. <https://www.cfo.com/accounting-tax/2015/06/artificial-intelligence-can-boost-audit-quality/>
- SEETHAMRAJU, Ravi Chandra and HECIMOVIC, Angela, "Impact of Artificial Intelligence on Auditing – An Exploratory Study" (2020). AMCIS 2020 Proceedings. 8. https://aisel.aisnet.org/amcis2020/accounting_info_systems/accounting_info_systems/8
- SERÇEMELİ, Murat. (2018) https://www.researchgate.net/publication/330000856_MUHASEBE_VE_DENETIM_MESLEKLERININ_DIJITAL_DONUSUMUNDE_YAPAY_ZEKA_ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_IN_DIGITAL_TRANSFORMATION_OF_ACCOUNTING_AND_AUDITING_PROFESSIONS
- TAŞ, O., & MERT, H. (2019). An Application of Artificial Intelligence On Auditing. *In Global Business Research Congress, (GBRC-2019)*, 65-68.
- TAYMAN, M. ve TEKŞEN, Ö. (2019). Muhasebe Denetiminde Karşılaşılan Hata ve Hileler: Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 455-477.
- TAZEGÜL, A. (2007), Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçakçılığının Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri: Kars Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- TDK (2025). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (Erişim: 03.04.2025), <https://sozluk.gov.tr/>

TOPSAK, F. (2009), Muhasebe Meslek Mensuplarının Hata, Hile ve Meslek Etiği Konularındaki Tutumları Üzerine Bir Araştırma: Ankara ve Balıkesir Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

UCOGLU, D. (2020). Effects of artificial intelligence technology on accounting profession and education. *Pressacademia*, 11(1), 16-21.

WASNY, G. ve LAW, M. (2019), “How artificial intelligence will change the way accountants work”, <https://www.accountingtoday.com/opinion/how-ai-will-change-the-way-accountants-work> (Erişim Tarihi: 22.03.2025)

WILSON, H. J., & DAUGHERTY, P. R. (2018). İşbirliğine Dayalı Zekâ: İnsanlar ve Yapay Zekâ Güçlerini Birleştiriyor. *Harvard Business Review Türkiye*, Temmuz.

YAYLALI, İ. (2024a). Hile Denetimi Kapsamında Müşteri Hilelerinin Tespiti. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 24(72), 83-104.

YAYLALI, İ. (2024b). Yönetim ve Çalışan Hilelerinin Önlenmesinde Hile Denetiminin Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *İşletme*, 5(1), 105-131.

YILDIZ, Fehmi, (2001). Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlakının Önemi ve Mesleğin Saygınlığını Azaltan Etmenler. *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Dergisi*, Edirne, 1(2), 37- 42.

ZEYTİN, Mustafa, Bağımsız Muhasebe Meslek Mensuplarını Hata ve Etik Dışı Davranışlara Yönlendiren Faktörler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2007.